

นโยบาย ระบบสุขภาพการปฏิรูประบบ
สุขภาพและการปฏิรูประบบบริการ
พยาบาล

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวมาศ คุณล้าน
เถื่อนนาดี

นายกสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ สาขา
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผศ. ดร. เสาวมาศ คุณล้าน
เถื่อนนาดี

อดีตคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

อดีตกรรมการสภาการพยาบาล
จากการเลือกตั้ง 2 วาระ

นายกสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยฯ สาขาภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือ วาระ 65-67

รักต่อทุกข้อปีบ

ดูแลชีพด้วยหัวใจ

เชื่อมสายใยพยาบาลประชาชน

น.น. กก.น.

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านสุขภาพที่สำคัญปัจจุบัน

- การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร ผู้สูงอายุมากขึ้น (**aging society**) การเกิดลดลง การอพยพย้ายถิ่น
- การเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายและกฎหมาย การเกิด **online** นานาเทคโนโลยี
- การเปลี่ยนแปลงด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี **stem cell, genertic engineering**, พลังงานทดแทน
- การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ เขตการค้าเสรี ความร่วมมือทางการค้า
- การเปลี่ยนแปลงด้านสังคมและวัฒนธรรม

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจสุขภาพ

- การนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เข้ามาช่วยในการตรวจวินิจฉัย รักษา การดูแลแทนคนมากขึ้น

Thailand 4.0

- ประเทศไทยมีความมั่นคง
- ประเทศไทยมีความมั่งคั่ง
- ประเทศไทยมีความยั่งยืน

กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579)

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์

“ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน
เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนา
ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”
นำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุข
และตอบสนองต่อการบรรลุ
ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ ในการที่จะพัฒนา
คุณภาพชีวิต สร้างรายได้ระดับสูง
เป็นประเทศพัฒนาแล้ว และสร้างความสุขของ
คนไทย สังคมมีความมั่นคง เสมอภาคและเป็น
ธรรม ประเทศสามารถแข่งขันได้ในระบบ
เศรษฐกิจ

Thailand Value-based healthcare

กระทรวงสาธารณสุข
Ministry of Public Health

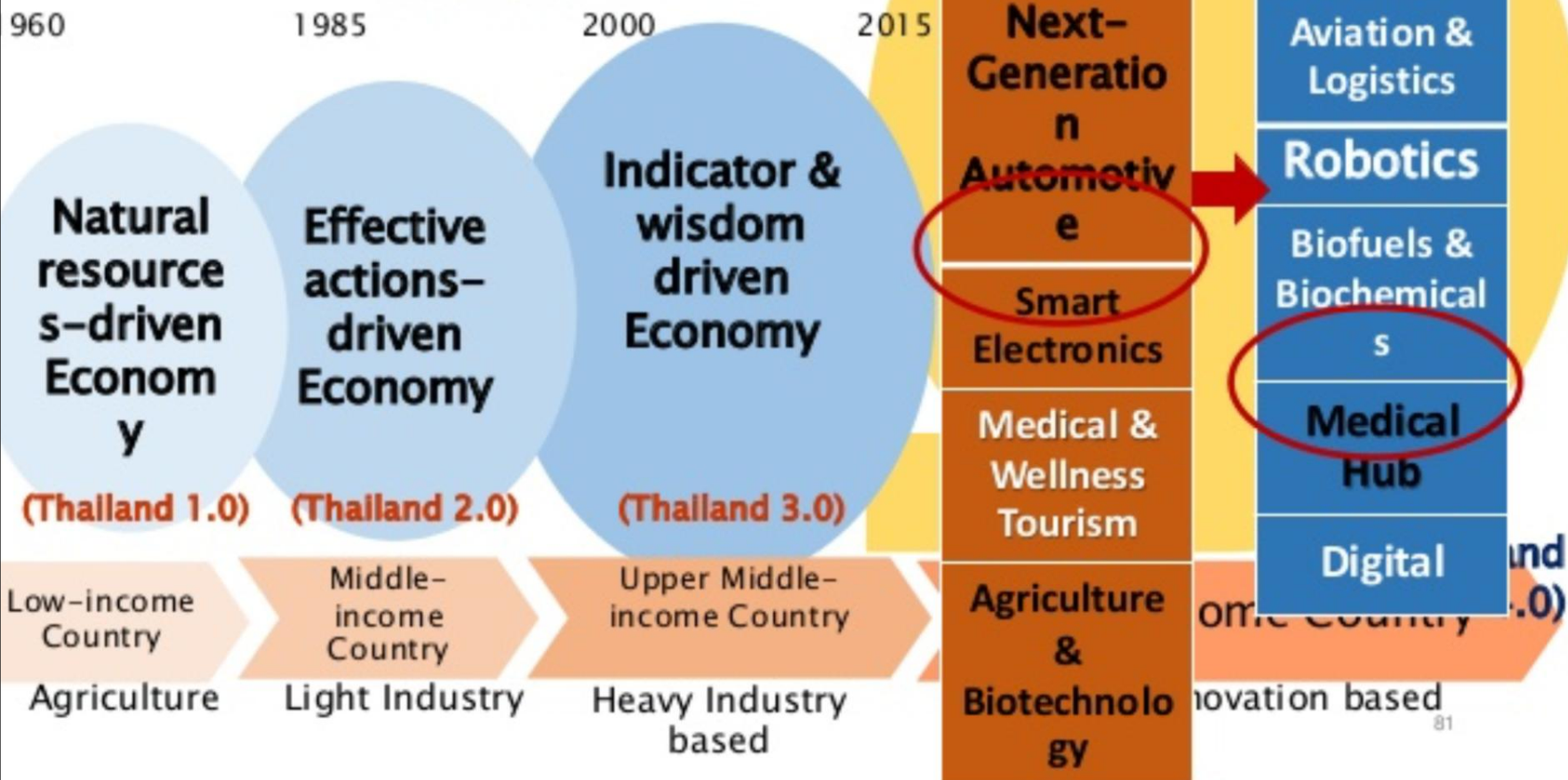

Share

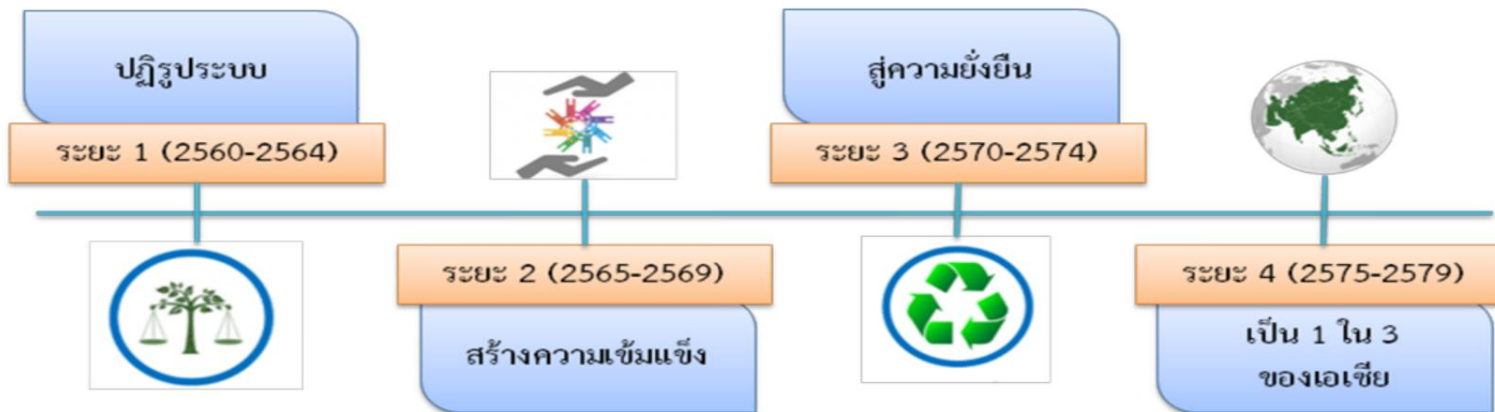
Like

Save

Emphasizes disruptive solutions to the Health Care conundrum

กรอบแนวทางแผนระยะ 20 ปี (4 ระยะ) ด้านสาธารณสุข

กระทรวงสาธารณสุข ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ชาติด้าน สาธารณสุขระยะ 20 ปี

ตามนโยบายรัฐบาล ที่จะนำประเทศไทยก้าวสู่ Thailand 4.0
รองรับอนาคตที่มีความเป็นสังคมเมือง สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งในปี
2573 ไทยจะมีผู้สูงอายุถึง 1 ใน 4 ของประชากรทั้งหมด การ
เชื่อมต่อการค้าและการลงทุน ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และ
ลดความเหลื่อมล้ำการเข้าถึงระบบสุขภาพ

ตั้งเป้าหมายให้

“ประชาชนสุขภาพดี เจ้าหน้าที่มีความสุข ระบบ
สุขภาพยั่งยืน”

กระทรวงสาธารณสุข ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ ชาติด้านสาธารณสุขระยะ 20 ปี

1.ประชาชนสุขภาพดี คือ ประชาชนมีอายุคาด
เฉลี่ยไม่น้อยกว่า 87 ปี

อายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดี ไม่น้อยกว่า 75
ปี

กระทรวงสาธารณสุข ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ ชาติด้านสาธารณสุขระยะ 20 ปี

2.เจ้าหน้าที่มีความสุข คือ บุคลากรทางการแพทย์
และสาธารณสุขได้รับการพัฒนาความก้าวหน้าใน
วิชาชีพและ มีความสุขในการทำงาน

กระทรวงสาธารณสุข ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ชาติด้าน สาธารณสุขระยะ 20 ปี

3.ระบบสุขภาพยั่งยืน คือ ประชาชนมีระบบสุขภาพ*เป็นหนึ่งใน
เดียว แบบองค์รวม ไร้รอยต่อ เป็นธรรม และมั่นคงทางสุขภาพ*
มุ่งพัฒนาสู่

“สังคมอยู่รวมอย่างมีความสุข สร้างความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”
เป็นประเทศพัฒนาแล้ว

นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญด้านเครือข่ายสุขภาพอำเภอ (District Health System: DHS) เพื่อผลักดันนโยบายสำคัญของรัฐบาลไปสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม และยั่งยืน โดยผ่านกลไกเครือข่ายสุขภาพอำเภอ รวมทั้งเร่งดำเนินการเพิ่มศักยภาพในชุมชนพัฒนาอาสาสมัครสุขภาพครอบครัว เพื่อให้ครอบครัวได้รับการดูแล ป้องกัน ส่งเสริมสุขภาพได้ ทั้งนี้กำหนดแผนเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 คือการปฏิรูประบบสุขภาพ

ระยะที่ 2 เป็นการสร้างความเข้มแข็ง

ระยะที่ 3 ดำเนินการให้เกิดความยั่งยืน และ

ระยะที่ 4 *เมื่อสิ้นแผนในปี 2579 ประเทศไทยจะเป็นผู้นำด้านการแพทย์และสาธารณสุข 1 ใน 3 ของเอเชีย*

กลไกและระบบบริการสุขภาพ

ระบบและ
กลไกสนับสนุน

เขต
สุขภาพ

Service
plan

DHS

DHML

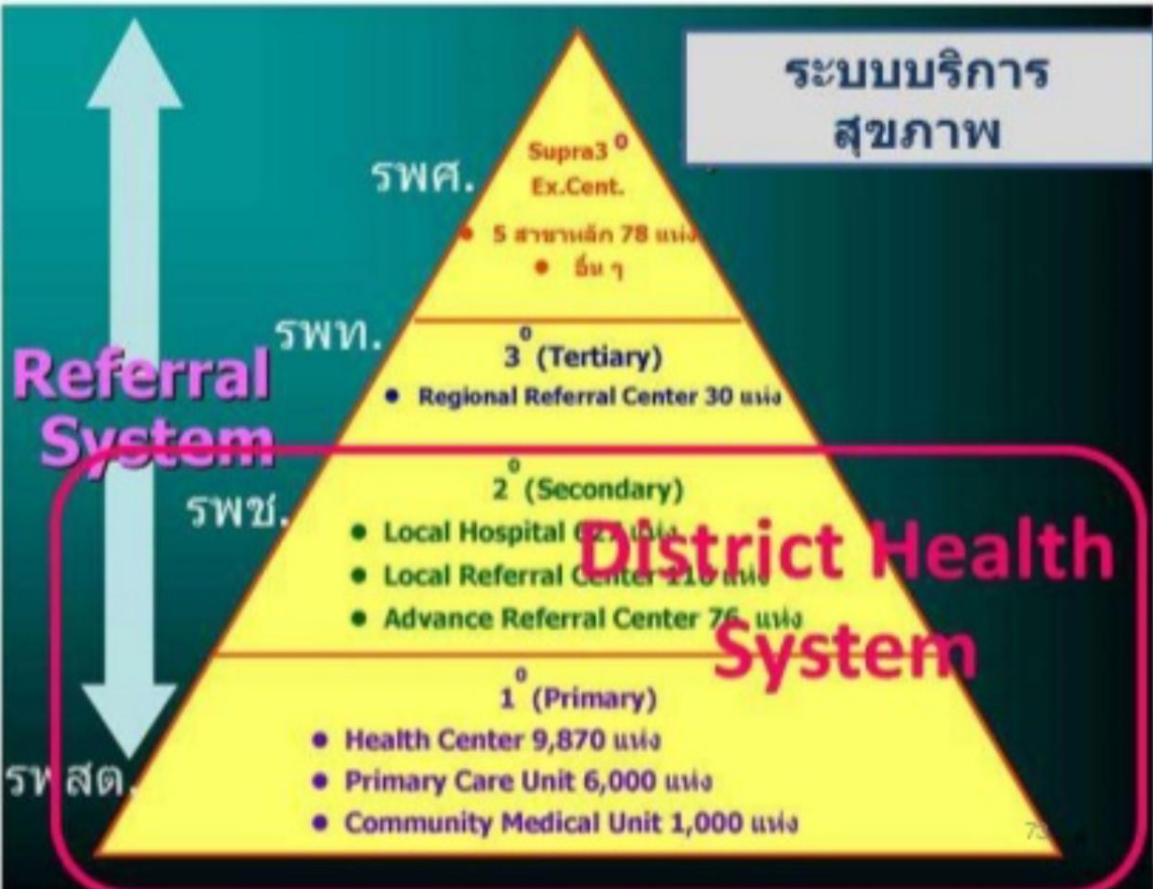
สถาบันการ
ศึกษา

นักสร้าง
เสริมสุขภาพ

วิชาชีพ

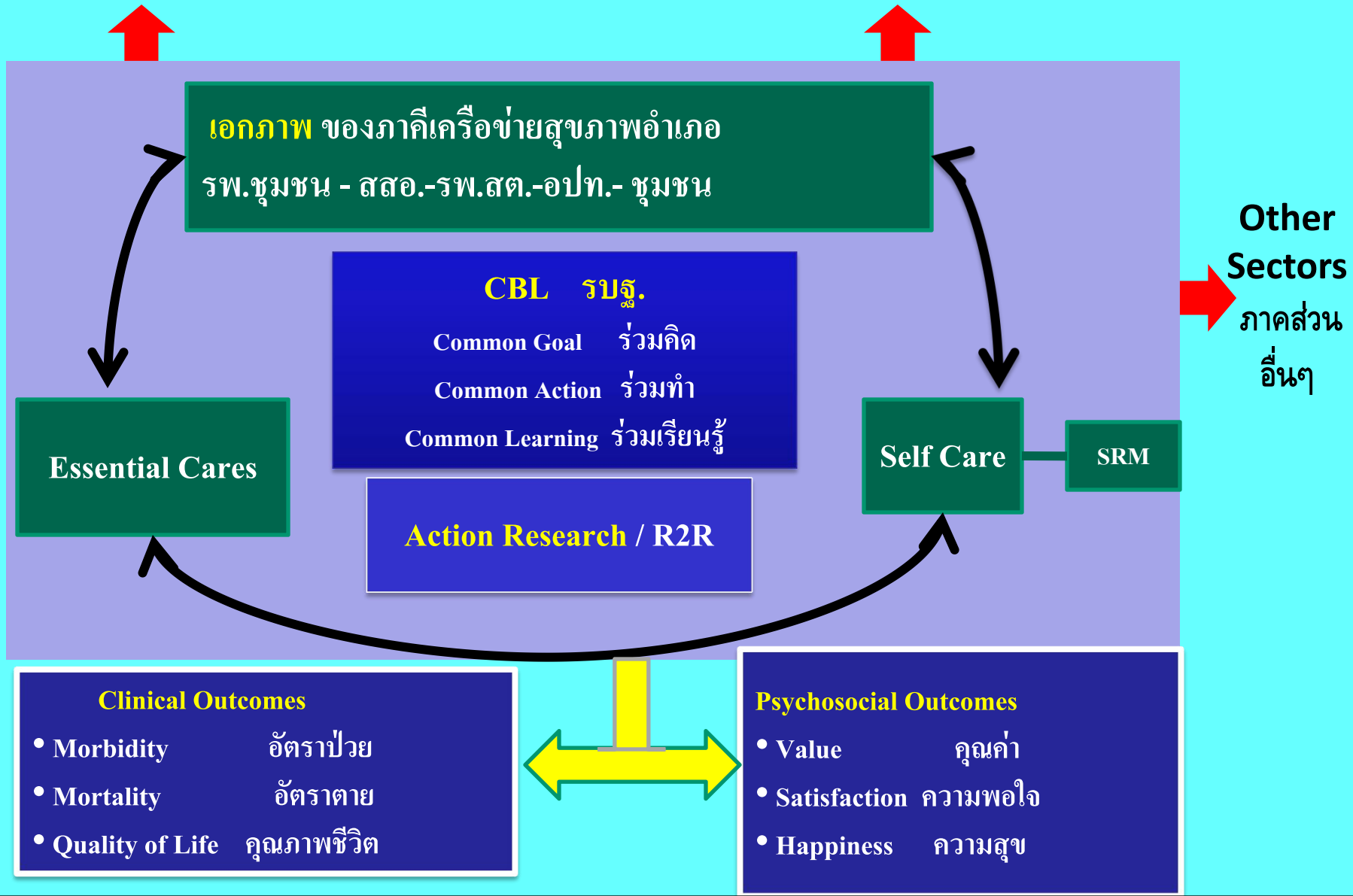
สถาน
พยาบาล

เครือข่ายสุขภาพอำเภอ (DHS)

Specialist แพทย์เฉพาะทาง

Provincial Hospital รพท. /รพศ.

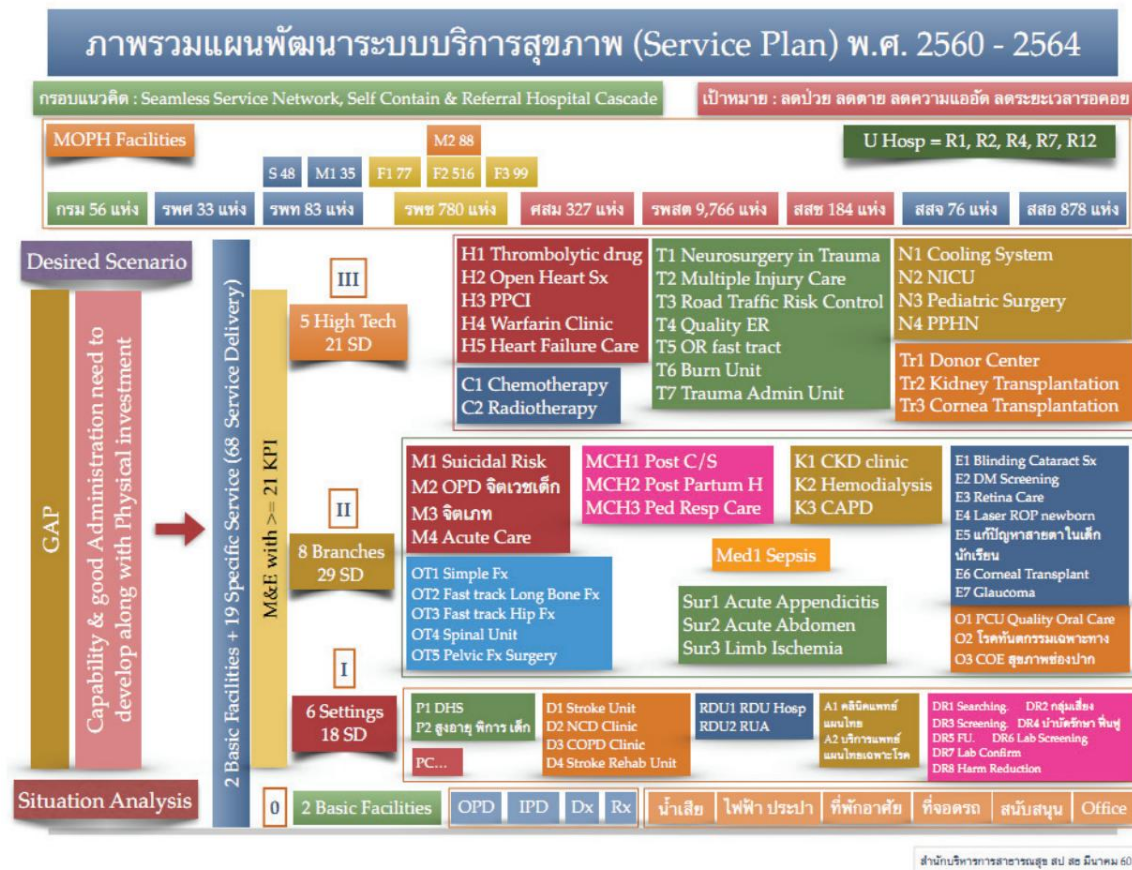

การขับเคลื่อนแผนพัฒนา ระบบบริการสุขภาพ (Service Plan) พ.ศ. 2560-2564

ภาพที่ 4 กรอบแนวคิดการจัดแผนพัฒนาระบบบริการสุขภาพ (Service Plan) พ.ศ. 2560 – 2564

ทั้งนี้ในการจัดทำแผนงบประมาณในการพัฒนาระบบบริการสุขภาพ เป็นการวิเคราะห์ส่วนขาดและการวางแผนการพัฒนาในรอบของ 19 สาขา

SERVICE PLAN และ DHS

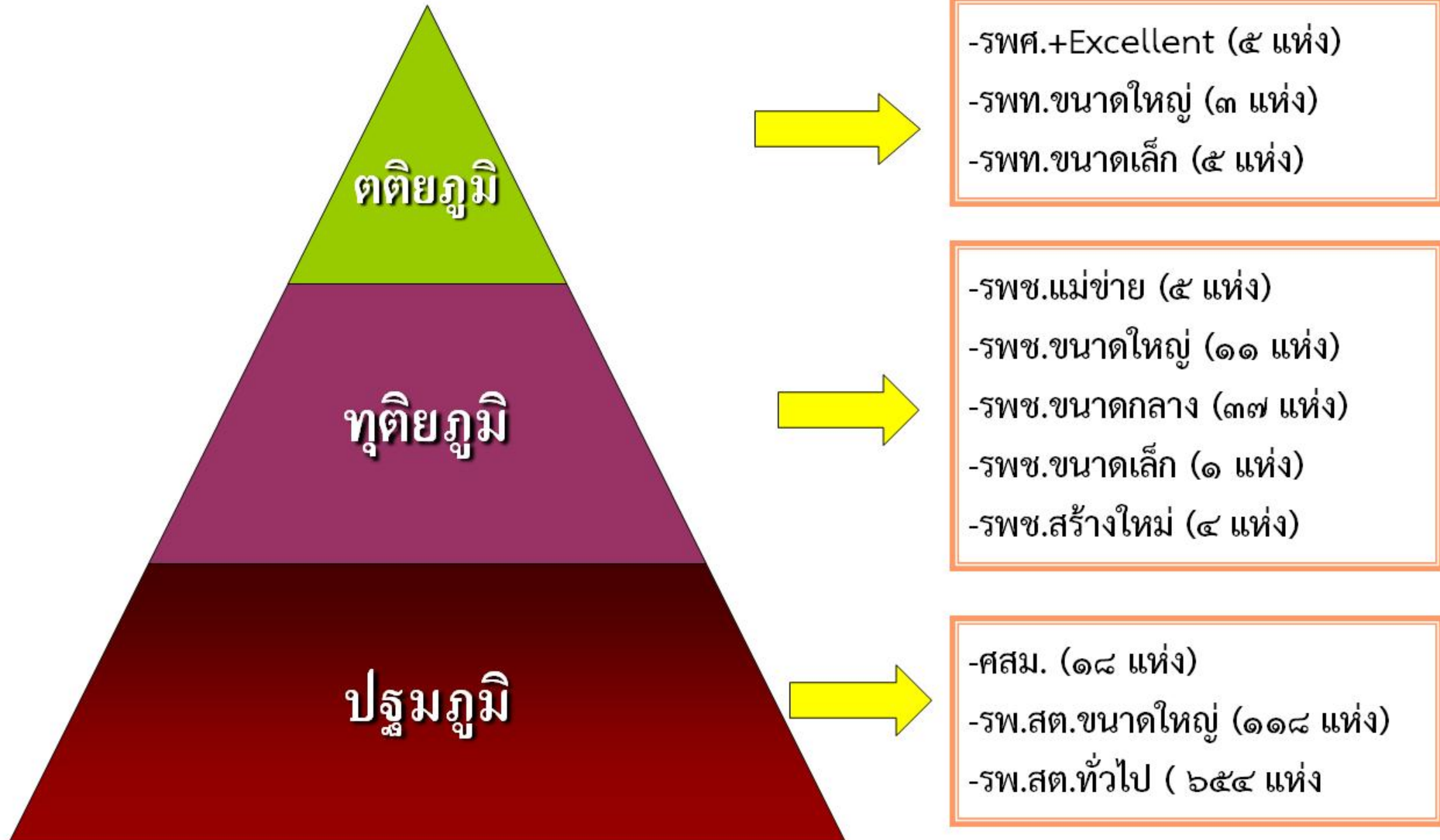
VISION

“ประชาชนเข้าถึงบริการที่ได้มาตรฐาน โดยเครือข่ายบริการ
เชื่อมโยงไร้รอยต่อ สามารถบริการเบ็ดเสร็จภายในเครือข่าย
บริการประสานชุมชน Self Care”

ประชาชนจังหวัดชัยภูมิรักษาดี โดยการพึ่งพาตนเอง และเข้าตัวบริการที่มีคุณภาพมาตรฐานได้อันดับทั่วถึง

เครือข่ายบริการสาธารณสุข เครือข่ายบริการที่ ๖

- สร้างแนวทางมาตรฐาน
- ฝึกอบรม
- นิเทศงาน
- สนับสนุน
- ระบบส่งต่อ
- ระบบข้อมูล

ระบบการสนับสนุน

โรงพยาบาล
HOSPITAL CARE

—รักษาโรคซับซ้อน

หน่วยบริการปฐมภูมิ
PRIMARY CARE

บริการแบบ(1A 4Cs)

- ใกล้บ้านใกล้ใจ
- ต่อเนื่อง
- ผสมผสาน&องค์รวม
- ประสานทุกส่วน
- ชุมชนมีส่วนร่วม

บริการเชิงรุก
ควบคุมโรคระบาด
สร้างเสริมสุขภาพในชุมชน/
โรงเรียน/สถานประกอบการ
อนามัย สิ่งแวดล้อม

การดูแลผู้ป่วยที่บ้าน

ท้องถิ่น - ชุมชน

- อปท.
- หน่วยราชการ
- องค์กรชุมชน
- ผู้นำชุมชน
- หมอพื้นบ้าน
- องค์กรพัฒนา
- วัด โรงเรียน
- อสม.

การดูแลสุขภาพตนเอง
SELF-CARE

ระบบสุขภาพอำเภอ (DHS)

แบบบูรณาการ

แผนยุทธศาสตร์พัฒนาสาธารณสุข 20 ปี

1. Health Promotion and prevention excellence
2. People excellence
3. Service excellence
4. Governance excellence

โดยการพัฒนาความเป็นเลิศใน 4 ด้านคือ

1.การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค (P&P Excellence)

คือ บูรณาการกระทรวงต่างๆ ดูแลผู้สูงอายุและเด็ก ลดการบาดเจ็บจากการจราจร ลดกลุ่มเสี่ยงโรคเรื้อรัง มะเร็ง โครงการ 3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรี่ทั่วไทย เทิดไท้องค์ราชัน

2.ระบบบริการเป็นเลิศ (Service Excellence) คือ

- จัดแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว 6,500 คน ภายใน 10 ปี ดูแลคนไทย 65 ล้านคน และภายในปี 2560 คนไทย 1 ล้านครอบครัวจะมีแพทย์เวชศาสตร์ดูแล
- จัดระบบผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในพื้นที่ตำบล (Long Term Care) ทั่วประเทศ
- จัดระบบการแพทย์ฉุกเฉิน มีแพทย์เวชศาสตร์ฉุกเฉิน 1,000 คนในโรงพยาบาลใหญ่ทั่วประเทศ และจัดระบบการแพทย์ฉุกเฉิน (EMCO)
- เป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ

การพัฒนาคนที่เป็นเลิศ (People Excellence) คือ การแก้ปัญหาการขาดแคลนพยาบาล วางแผนอัตรากำลังคน ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในแต่ละภูมิภาคเพื่อพัฒนาบุคลากร ปรับระบบค่าตอบแทน บุคลากรสาธารณสุข

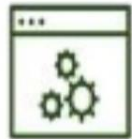
4.ระบบบริหารจัดการที่เป็นธรรมาภิบาล (Governance Excellence) ได้แก่

- อภิบาลระบบสาธารณสุข สร้างต้นแบบองค์กรคุณธรรม
- **สร้างความมั่นคงด้านยาและเวชภัณฑ์ โดยเน้นการใช้ยาอย่างสมเหตุผลและพัฒนาสมุนไพร**
- จัดระบบการเงินการคลังสาธารณสุข เพื่อลดความเหลื่อมล้ำด้านสิทธิประโยชน์และการบริหารจัดการระหว่าง 3 กองทุน
- **จัดระบบข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ**

เป้าหมายการปฏิรูปด้าน สาธารณสุข ระยะ 18 เดือน

Governance Excellence

สร้างต้นแบบองค์กรคุณธรรม

อภิบาล

ระบบ

การเงินการคลัง
สาธารณสุข

P&P
Excellence

Service
Excellence

People
Excellence

Governance
Excellence

ความมั่นคงด้านยา
และเวชภัณฑ์

1. การใช้ยาอย่างสมเหตุสมผล
2. การพัฒนาสมุนไพร

ระบบข้อมูลและ
เทคโนโลยี
สารสนเทศ

1. Stateless เสนอ กรม.เห็นชอบ
(บุคคลที่มีปัญหาสถานะและ
สิทธิ)

2. ลดเหลื่อมล้ำ ด้านสิทธิ
ประโยชน์และการบริหารจัดการ

จัดตั้งสำนักงานมาตรฐาน
และการจัดการสารสนเทศ
ระบบบริการสุขภาพแห่งชาติ
(National Data Clearing
House)

เป้าหมายการปฏิรูปด้านสาธารณสุข ระยะ 18 เดือน

Service Excellence

1. แพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว 6,500 คน
ภายใน 10 ปี

ดูแลคนไทย 65 ล้านคน

ภายใน 2560

คนไทย 1 ล้านครอบครัว

มีแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวคอยดูแล

2. จัดระบบ Long Term Care ดูแลผู้ป่วย
ทั่วประเทศ

4. ศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ

3. จัดระบบการแพทย์ฉุกเฉิน

มีแพทย์เวชศาสตร์ฉุกเฉิน 1,000 คน
ใน รพ.ขนาดใหญ่ทั่วประเทศ

จัดระบบ EMCO

แผนพัฒนา Excellence Service

ระดับเขต 5 สาขา

ระดับภาค 10 สาขา

ระดับประเทศ 15 สาขา

**จัดตั้งสำนักงานมาตรฐานและการจัดการสารสนเทศระบบบริการสุขภาพ
แห่งชาติ (National Data Clearing House) เป้าหมายปฏิรูปด้าน
สาธารณสุข 10 เรื่อง ใน 18 เดือน (2559-2560) ในปี 2559-2560 หรือ
ภายใน 18 เดือนนี้ กระทรวงสาธารณสุขมีเป้าหมายปฏิรูปด้านสาธารณสุข 10
เรื่องได้แก่**

- 1.ตำบลดัดการสุขภาพแบบบูรณาการ 5 กลุ่มวัย ในตำบลดั้งแบบ คือ กลุ่มแม่
และเด็ก วัยเรียน วัยรุ่น วัยทำงาน ผู้สูงอายุ
- 2.ลดอุบัติเหตุ
- 3.ระบบบริการสุขภาพ ลดป่วย ลดตาย ลดแออัด ลดเวลารอคอยในการส่งต่อ
- 4.โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง เริ่มจากลดผู้ป่วยไตวายเรื้อรัง โรคเบาหวาน ความดันโลหิต
สูง
- 5.การบริหารจัดการ

6.ระบบส่งเสริมสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อม ระบบคุ้มครอง
ผู้บริโภค ระบบป้องกันควบคุมโรค ระบบดูแลภาวะฉุกเฉิน

7.มะเร็งท่อน้ำดีและพยาธิใบไม้ตับ

8.การพัฒนากฎหมาย

9.การพัฒนาการผลิตยา วัคซีน

•10.การเร่งรัดออกใบอนุญาตของ อย.

**เป้าหมายพัฒนาความเป็นเลิศด้านกำลังคน 18 เดือน (2559-2560) ในการปฏิรูป
ระบบสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุขระบุว่า จะต้องเริ่มจากการพัฒนาความเป็น
เลิศด้านกำลังคน เพื่อให้เกิดการพัฒนาความเป็นเลิศด้านอื่นๆ ได้ตั้งเป้าหมายระยะ
18 เดือนใน 4 เรื่อง คือ**

1.การแก้ปัญหาขาดแคลนพยาบาล

2.การวางแผนอัตรากำลังคน

3.ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในแต่ละภูมิภาค เพื่อผลิตและพัฒนาบุคลากร

4.การปรับระบบค่าตอบแทนบุคลากรสาธารณสุข ที่มาภาพและข้อมูลจาก : สำนัก
นโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

การปฏิรูประบบราชการ

- การบริหารจัดการแนวใหม่
- การบริหารจัดการภาครัฐ
- การพัฒนาระบบราชการ
- การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

ลักษณะขององค์การสมัยใหม่

- **Customer Driven Organization**
- **High Performance Organization**
- **Mission-oriented Organization**
- **Learning Organization**
- **Technology - based Organization**

พญก. ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหาร กิจการ
บ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546

- 1. เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน
- 2. เกิดผลสัมฤทธิ์
- 3. มีประสิทธิภาพ/คุ้มค่า
- 4. ลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็น
- 5. ปรับปรุงภารกิจ/โครงสร้างให้เหมาะสม
- 6. อำนวยความสะดวกตอบสนองความต้องการของประชาชน
- 7. ประเมินผลการปฏิบัติราชการ

ทิศทางการพัฒนาระบบราชการ

ระบบ สู้ความเป็นเลิศ

- คน สู้ความเป็นเลิศ
- องค์กร สู้ความเป็นเลิศ
- ส่งเสริมคนดี ส่งเสริมคนเก่ง
- ความเป็นมืออาชีพ
- การบริหารจัดการที่ดี

หลักธรรมาภิบาล (GOOD GOVERNANCE)

- **หลักนิติธรรม (Rule of Law)**
- **หลักความโปร่งใส (Transparency)**
- **หลักการมีส่วนร่วม (Participation)**
- **หลักความรับผิดชอบ (Accountability)**
- **หลักความคุ้มค่า (Efficient Service)**
- **หลักคุณธรรม (Integrity)**

เป้าหมายของการพัฒนาระบบราชการยุคใหม่

- การพัฒนาระบบ
ราชการเพื่อประโยชน์สุข
ของประชาชน

ทิศทางการพัฒนาบริการสุขภาพ

- การบริหารจัดการแนวใหม่

แนวคิดและทิศทางการพัฒนาสุขภาพใหม่

ระบบสาธารณสุขที่ ฟังประสงค์

บทบาทของรัฐในการบริการสุขภาพ (Health Services)

- มีอย่างทั่วถึง
- มีประสิทธิภาพ
- มีคุณภาพ
- มีความรับผิดชอบที่จะตรวจสอบได้

กระทรวงสาธารณสุข
Ministry of Public Health

การเปลี่ยนแปลงภารกิจ/กฎระเบียบ/นโยบาย ที่มีผลต่อการเพิ่มความต้องการอัตรากำลัง พยาบาล

ระบบบริการพยาบาล

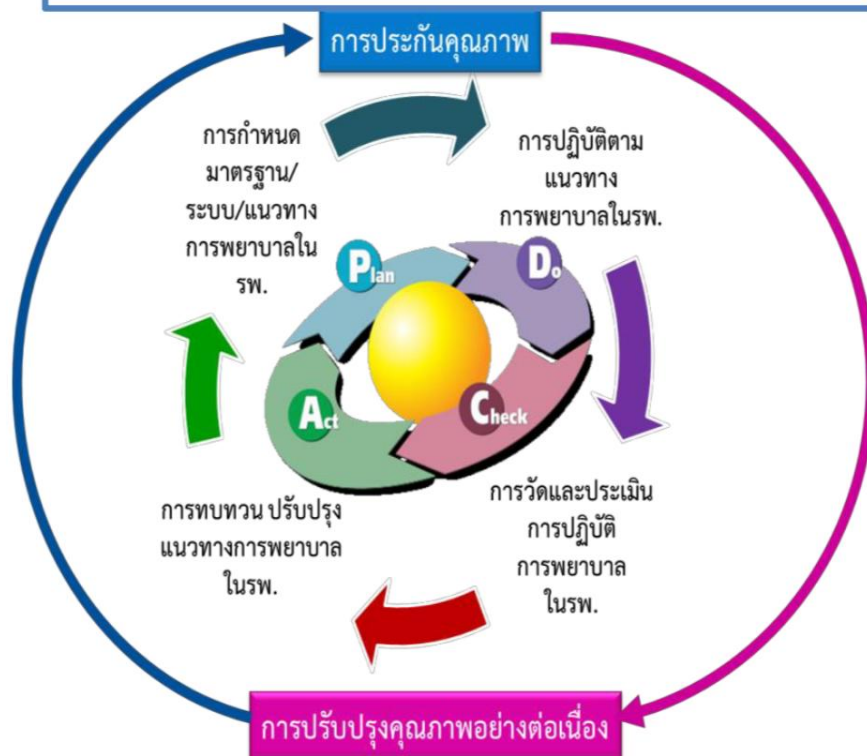
1. การบริการพยาบาลที่มุ่งผลผลิต
(Outcome –based Nursing Service)

2. การพยาบาลองค์รวม (Holistic CARE)

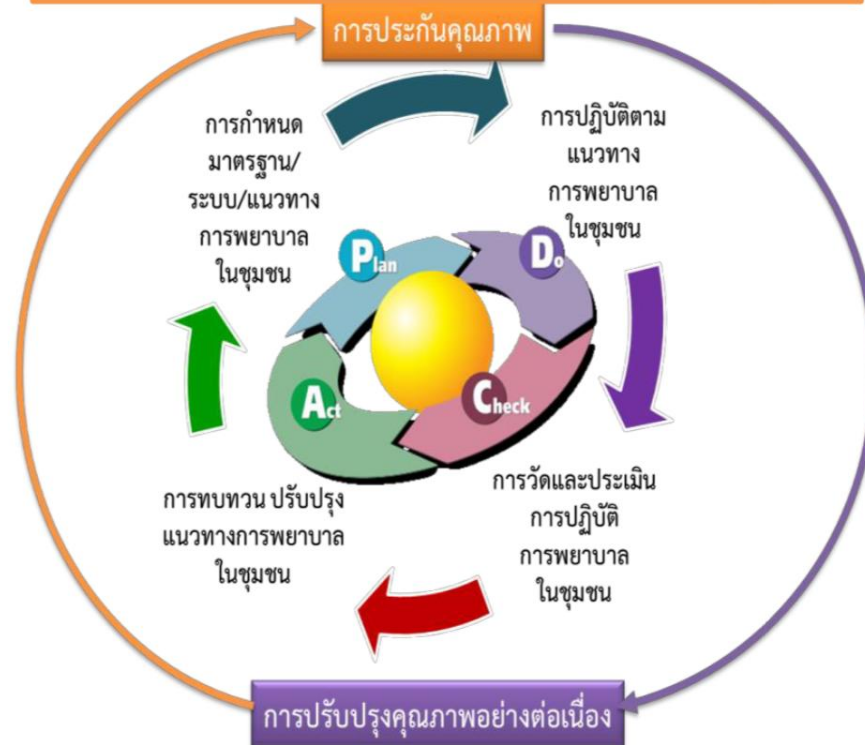
3. การพยาบาลที่ใช้ครอบครัวเป็นศูนย์กลาง
(Family –center Care)

การพัฒนาระบบบริการพยาบาล

บริการพยาบาลในโรงพยาบาล

บริการพยาบาลในชุมชน

กรอบแนวคิดการให้บริการ ภาวะความเจ็บป่วยเรื้อรัง ค่าใช้จ่ายสูง

Level 3

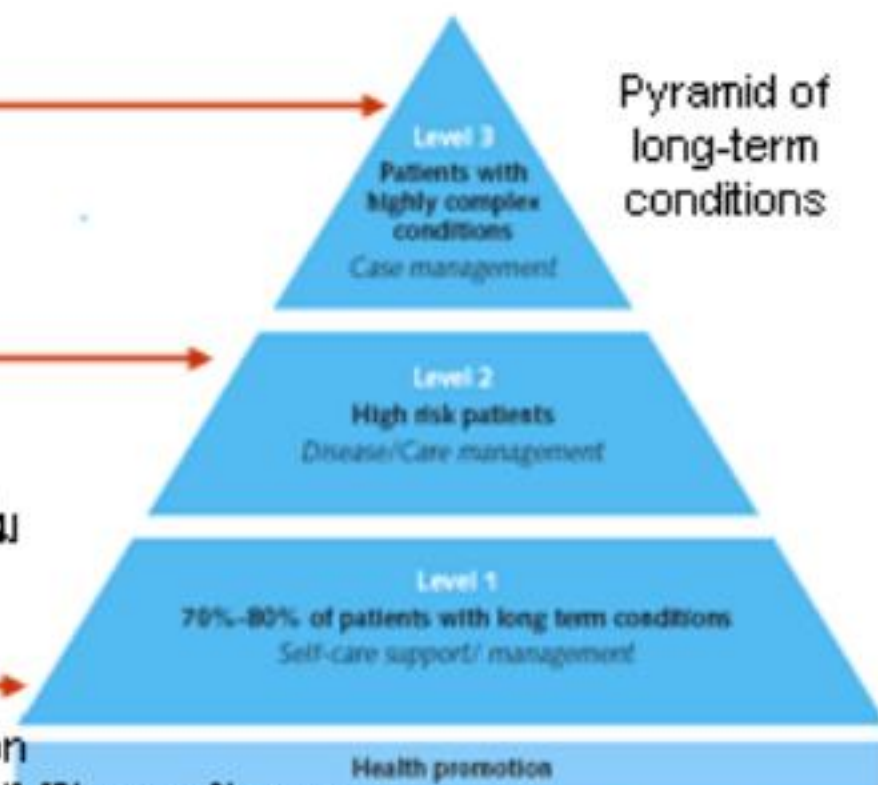
- Highly complex patients
- โรคมีความรุนแรงและซับซ้อนมาก
- คู่มือแบบ Case management โดยผู้มีความชำนาญสูง

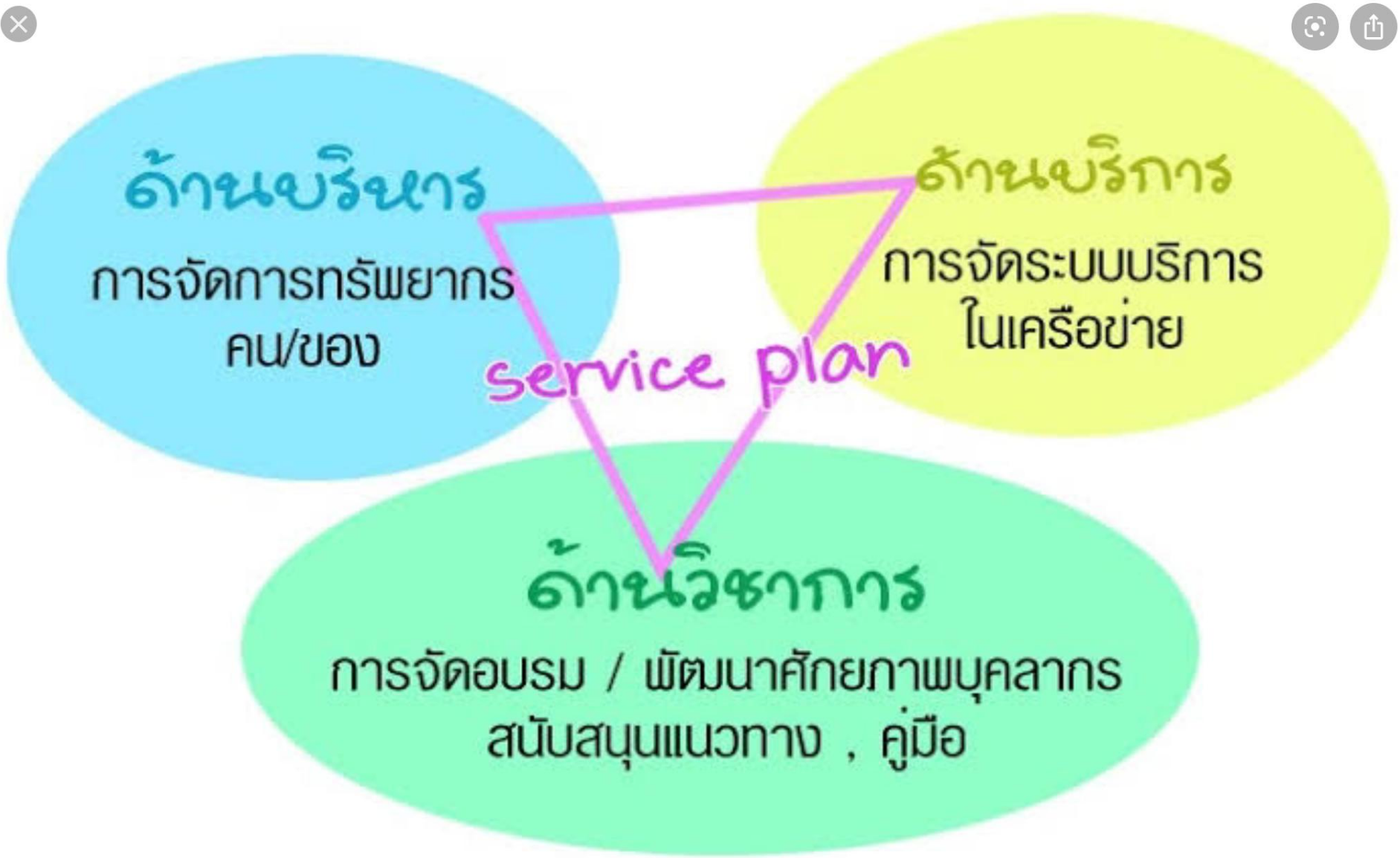
Level 2

- High risk patients
- โรคมีความรุนแรงปานกลาง
- คู่มือแบบ Disease Management โดยทีมสหสาขาวิชาชีพ

Level 1

- 70-80% of chronic disease population
- โรคไม่รุนแรง สามารถดูแลตนเองได้ ถ้าได้รับการสนับสนุน
- ทีมเยี่ยมบ้าน self-help group

แนวทางการพัฒนาระบบบริการพยาบาล: Service Plan

การบริการพยาบาล (Nursing Services)

- การบริการพยาบาลในสถานบริการสุขภาพ ปฏิบัติภารกิจหลักในการ
- ส่งเสริมสุขภาพ
- การป้องกันโรค
- การรักษาพยาบาลเบื้องต้น
- การฟื้นฟูสภาพ

- พยาบาลเฉพาะทางมีบทบาทสำคัญอย่างไรในการที่จะให้ระบบสุขภาพของประเทศเรา มีคุณภาพตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนเรา
มั่นคงและยั่งยืน